

Raadsinformatiebrief Publiek-Coöperatief Energiebedrijf Parkstad Limburg

15 september 2025

Geachte raads- en commissieleden / algemene ledenvergaderingen van de energiecoöperaties

Graag informeren wij u namens de Stuurgroep Publiek-Coöperatief Energiebedrijf Parkstad Limburg (bestaande uit drie bestuurlijk vertegenwoordigers namens de Parkstad-gemeenten en drie vertegenwoordigers namens de energiecoöperaties) over de actuele stand van zaken omtrent het Publiek Coöperatief Energiebedrijf Parkstad Limburg.

In juli 2023 bent u geïnformeerd over het voornemen en de reeds gezette stappen van de zeven Parkstad-gemeenten en vijf energiecoöperaties in Parkstad om gezamenlijk tot een Publiek-Coöperatief Energiebedrijf te komen op basis van lokaal duurzaam opgewekte energie. De zeven Parkstad-gemeenten hebben hierbij financiële middelen beschikbaar gesteld om gezamenlijk met energiecoöperaties in Parkstad een gedetailleerde businesscase en identiteit voor een Publiek-Coöperatief Energiebedrijf te ontwikkelen. Deze vormen de basis voor een ontwerpbesluit, die ter besluitvorming aan de gemeenteraden zou worden voorgelegd.

Activiteiten en planning

In de afgelopen periode, zij onder regie en coördinatie van de Stuurgroep de mogelijkheden van een regionaal energiebedrijf onderzocht. Na het doorlopen van de wervingsprocedure, is in juli 2024 een regionale projectleider (kwartiermaker) gestart met het opstellen van een Plan van Aanpak (fase 1). In dit document, dat in november 2024 door de Stuurgroep is vastgesteld, worden de doelstelling en planning concreter beschreven. De concrete stappen bestaan onder andere uit:

- het inventariseren van potentiële zonne- en windprojecten in de regio en ondersteuning bij de verdere ontwikkeling van lopende opwekprojecten;
- het ontwikkelen en onderbouwen van een financieel model en (haalbare) businesscase voor energie-opwek en -levering;
- het ontwikkelen en onderbouwen van een bestuursmodel/rechtsvorm.

Vanaf november 2024 is in fase 2 formeel gestart met de hierboven beschreven werkzaamheden. Naast het inventariseren van potentiële projecten, zijn gemeenten en energiecoöperaties ondersteund bij de ontwikkeling van lopende opwekprojecten en is regionale kennis opgebouwd en gedeeld in regionale bijeenkomsten. De kwartiermaker heeft de Stuurgroep tussen november 2024 en juli 2025 periodiek geïnformeerd over de inhoudelijke resultaten, voortgang ten opzichte van de planning en de mogelijke risico's. Als afsluiting van deze fase is de Stuurgroep in augustus 2025 gevraagd om te besluiten over voortzetting naar fase 3 (implementatie en uitvoering) op basis van een tussentijdse rapportage en de ontwikkelde businesscase.

Haalbaarheid businesscase

In de businesscase zijn een aantal aandachtspunten benoemd die van invloed zijn op de haalbaarheid van grootschalige duurzame opwek in Parkstad. Windenergie en zon-op-land bieden op dit moment de laagste kostprijs per opgewekte eenheid energie. Tegelijkertijd zijn de geschikte locaties voor wind-op-land en zon-op-land sterk beperkt, onder andere vanwege provinciale beleidsregels (zoals vastgelegd in de Ontwerp Provinciale Omgevingsvisie Limburg 2025) en het 'nee-tenzij'-beleid voor zon-op-landbouwgrond. Dit zet de haalbaarheid van de businesscase onder druk.

Zon-op-dak en zonnecarports kunnen waardevol zijn binnen een slimme energiemix, zeker wanneer de opgewekte energie direct lokaal wordt gebruikt. Dat directe gebruik verhoogt de efficiëntie én vermindert de afhankelijkheid van het elektriciteitsnet. Zonnecarports hebben op dit moment echter nog te maken met hoge investeringskosten, met negatieve gevolgen voor de financiële haalbaarheid. Daken en gebouwen bieden juist een groot potentieel voor zon-op-dak, maar vragen om slimme samenwerking vanwege het versnipperde

eigendom, diverse betrokken partijen en soms fysieke belemmeringen. Ook vormt netcongestie een uitdaging bij grotere projecten, vooral waar het gaat om voldoende teruglevercapaciteit. Dit maakt het lastig om op korte termijn de benodigde massa te realiseren.

Daarnaast ligt de eerste focus in de businesscase op het leveren van duurzame energie aan gemeenten, met name via het gemeentelijk vastgoed. Dit is een logische en haalbare eerste stap, aangezien de lokale opwekcapaciteit in de komende jaren naar verwachting nog relatief klein zal zijn. Tegelijkertijd is er daarmee is er op dit moment echter nog onvoldoende zicht op het doel dat inwoners en bedrijven op korte termijn kunnen meeprofiteren van de opwek en levering van duurzame energie. Dit was een belangrijk uitgangspunt voor het beoogd energiebedrijf.

Bovengenoemde knelpunten en risico's zullen op korte termijn niet kunnen worden opgelost. De Stuurgroep ziet dan ook onvoldoende basis om positief te besluiten over fase 3 en een voorstel tot oprichting van een publiek-coöperatief energiebedrijf aan de gemeenteraden en algemene ledenvergaderingen van de energiecoöperaties voor te leggen.

Lokaal vervolg verkenning energiebedrijf

De afgelopen periode heeft wel geresulteerd in waardevolle inzichten in wat wél mogelijk is en waar verdere doorontwikkeling nodig is. Deze inzichten laten zien dat er lokaal volop kansen liggen voor samenwerking op het gebied van duurzame opwek en de ondersteuning van energiecoöperaties.

Onder regie van de gemeente Heerlen worden de komende periode concrete vervolgstappen gezet. Deze richten zich op:

- Het verkennen van juridische en organisatorische vormen voor lokale energie-initiatieven, gericht op het ontwikkelen van een entiteit die in een later stadium kan worden opgericht;
- Het opbouwen van een lokaal groeimodel dat – indien succesvol – kan worden opgeschaald naar de hele Parkstad-regio;
- Het uitvoeren van pilotprojecten en businesscases ten behoeve van coöperatieve zon-op-dak op gemeentelijke gebouwen, om de financiële, technische en juridische haalbaarheid van rendabele exploitatie vast te stellen, waarvoor reeds een eerste selectie van – in potentie – geschikte daken is gemaakt;
- Het ontwikkelen en borgen van kennis en expertise bij gemeente en lokale coöperaties, zodat structurele samenwerking mogelijk wordt en op termijn verder kan worden geïnstitutionaliseerd.

De lessen en ervaringen die Heerlen samen met de lokale energiecoöperaties opdoet, zijn direct bruikbaar voor de overige Parkstad-gemeenten en hun coöperaties. Daarmee vervult Heerlen feitelijk de rol van regionale proeftuin. In december 2025 zal de gemeente de eerste resultaten presenteren, zowel over de verkenning van de entiteit als over de voortgang van de pilotprojecten.

De doelstellingen en ambities zijn onverminderd groot. Gemeenten en energiecoöperaties zullen zich dan ook gezamenlijk blijven inspannen voor het realiseren van lokale opwekprojecten in regio Parkstad.

Indien u vragen heeft over dit onderwerp dan staan wij uiteraard tot uw beschikking om deze te beantwoorden.

Hopende u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Freed Janssen

Namens de Stuurgroep Publiek-Coöperatief Energiebedrijf Parkstad Limburg
Voorzitter Bestuurscommissie Duurzaamheid Stadsregio Parkstad